

ΣΤΕ 2228/2020 [ΝΟΜΙΜΕΣ ΟΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΔΛΑΠ ΤΩΝ Υ.Α. ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ (ΛΑΠ ΑΧΕΛΩΟΥ) ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (ΛΑΠ. ΠΗΝΕΙΟΥ)*

Περίληψη

- Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως προβάλλεται ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις, με τις οποίες εγκρίθηκαν οι Αναθεωρήσεις των Σχεδίων Διαχείρισης, είναι ακυρωτές, διότι εκδόθηκαν κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, που προβλέπεται στα άρθρα 14 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και 15 του π.δ. 51/2007, αναφορικά με την πληροφόρηση του κοινού και τη διαβούλευση. Ειδικότερα, προβάλλεται ότι δεν τηρήθηκε η προβλεπόμενη στο άρθρο 15 του π.δ. 51/2007 διαδικασία, καθώς τα προσχέδια των Αναθεωρήσεων των ΣΔΛΑΠ δεν δημοσιεύθηκαν από τα οικεία Συμβούλια Υδάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, τουλάχιστον ένα χρόνο πριν την έγκρισή τους. Περαιτέρω, δεν τηρήθηκε ούτε η προβλεπόμενη στην ανωτέρω Οδηγία και το ν. 3199/2003, τουλάχιστον εξαμήνη, προθεσμία διαβούλευσης, καθώς τα προσχέδια των Αναθεωρήσεων του ΣΔΛΑΠ αναρτήθηκαν στη ειδική ιστοσελίδα της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων το πρώτον στις 30.6.2017. Κατόπιν τούτων, η διενεργηθείσα διαβούλευση ήταν προσχηματική, καθώς οι υποβληθείσες παρατηρήσεις είτε ουδόλως ελήφθησαν υπόψη, είτε έτυχαν πλημμελούς επεξεργασίας, κατά παράβαση του ενωσιακού και εθνικού κανονιστικού πλαισίου.

Από τα στοιχεία του φακέλλου προκύπτει ότι τηρήθηκε εν προκειμένω η διαδικασία διαβούλευσης που θεσπίστηκε με το ν. 4117/2013 (βλ. σχετική αιτιολογική έκθεση), με το άρθρο πέμπτο παρ. 1 περ. ζ του οποίου αντικαταστάθηκε η παράγραφος 2 του άρθρου 7 του ν. 3199/2003, βάσει των απαιτήσεων της Οδηγίας Πλαισίου. Το γεγονός δε ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις, με τις οποίες εγκρίθηκαν τα αναθεωρημένα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Στερεάς Ελλάδος και Θεσσαλίας, δημοσιεύθηκαν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 29.12.2017 [στις 21.12.2017 θεωρήθηκαν απλώς από τον Ειδικό Γραμματέα Υδάτων], δηλαδή μια ημέρα πριν συμπληρωθεί εξάμηνο (το οποίο αποτελεί την ελάχιστη προθεσμία διαβούλευσης) από την δημοσίευση στην ιστοσελίδα του ΥΠΕΝ των προσχεδίων των αναθεωρήσεων των Σχεδίων στις 30.6.2017, δεν καθιστά πλημμελή τη διαδικασία και ακυρωτές τις προσβαλλόμενες πράξεις, λαμβανομένων υπόψη της διαδικασίας διαβούλευσης που πράγματι τηρήθηκε, της καθυστέρησης στη σύνταξη των αρχικών σχεδίων και, κατά συνέπεια, και των αναθεωρήσεων αυτών (που αφορούν την εξαετία 2016-2021) και του γεγονότος ότι οι αιτούντες, οι οποίοι επιδιώκουν την διατήρηση της δυνατότητας μεταφοράς ποσότητας ύδατος από ένα Υδατικό Διαμέρισμα σε άλλο, δεν προβάλλουν ποιά συγκεκριμένη βλάβη υπέστησαν από το ότι τηρήθηκε η ελάχιστη προβλεπόμενη, από την Οδηγία 2000/60/ΕΚ και τον ν. 3199/2003, όπως τροποποιήθηκε, για τη

διαβούλευση προθεσμία μειωμένη κατά μία ημέρα. Εξάλλου, αφ' ης στιγμής τα αρχικά Σχέδια Διαχείρισης δημοσιεύθηκαν το Σεπτέμβριο του 2014, και μάλιστα κατόπιν καταδίκης της Ελλάδας με την C-297/11 απόφαση του ΔΕΕ, δεν ηδύνατο, εκ των πραγμάτων, να εφαρμοστεί η διάταξη του άρθρου 14 παρ. 1 περ. γ' της Οδηγίας και του άρθρου 15 παρ. 1 του π.δ/τος 51/2007, που προβλέπει δημοσίευση του προσχεδίου διαχείρισης τουλάχιστον ένα έτος πριν από την έναρξη της περιόδου στην οποία αναφέρεται (εν προκειμένω οι Αναθεωρήσεις αφορούν, κατά τα προεκτεθέντα, την περίοδο 2016-2021). Εν πάση δε περιπτώσει, οι αιτούντες δεν προσδιορίζουν ποιά βλάβη υπέστησαν από το γεγονός ότι τα προσχέδια των Αναθεωρήσεων των Σχεδίων Διαχείρισης των δύο Υδατικών Διαμερισμάτων δημοσιεύθηκαν στην ειδικώς διαμορφωθείσα για τις ανάγκες της διαβούλευσης ιστοσελίδα του ΥΠΕΝ στις 30.6.2017 και όχι από τα Συμβούλια Υδάτων των οικείων Αποκεντρωμένων Αυτοδιοικήσεων ένα έτος πριν την έναρξη της περιόδου που αφορούν. Και τούτο ανεξαρτήτως του ότι, όπως σημειώνει η Διοίκηση με το έγγραφο απόψεών της προς το Δικαστήριο, κατά το χρόνο της διαβούλευσης δεν είχε εκδοθεί απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας περί συγκρότησης του Συμβουλίου Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και επομένως υπήρχε αντικειμενική αδυναμία τηρήσεως της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 15 του π.δ. 51/2007. Κατ' ακολουθία όλων των ανωτέρω ο περί του αντιθέτου παρατιθέμενος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος.

Με υπόμνημα, το οποίο κατετέθη μετά τη συζήτηση της υποθέσεως και εντός της ταχθείσης από το Δικαστήριο προθεσμίας, αναπτύσσεται λόγος ακυρώσεως, ο οποίος προβλήθηκε για πρώτη φορά κατά τη συζήτηση της υποθέσεως. Ειδικότερα, με το ανωτέρω υπόμνημα προβάλλεται ότι, κατά το άρθρο 7 παρ. 2 του ν. 3199/2003, κατ' αρχήν αρμόδιος για την έγκριση της αναθεωρήσεως του Σχεδίου Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών αρμοδιότητάς του είναι ο Γενικός Γραμματέας (και ήδη Συντονιστής) της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ότι η άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας από την Εθνική Επιτροπή Υδάτων προϋποθέτει την προηγούμενη υποβολή σχετικού αιτήματος του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ότι από το σώμα των προσβαλλομένων πράξεων δεν προκύπτει ότι η εν προκειμένω έγκριση των αναθεωρήσεων των Σχεδίων Διαχείρισης από την Εθνική Επιτροπή Υδάτων έλαβε χώρα κατόπιν υποβολής αιτήσεως από τους Συντονιστές των Αποκεντρωμένων Αυτοδιοικήσεων Δυτικής Στερεάς Ελλάδος και Θεσσαλίας, ότι, εφόσον δεν προκύπτει ότι υποβλήθηκαν οι εν λόγω αιτήσεις, οι προσβαλλόμενες αναθεωρήσεις των Σχεδίων Διαχείρισης εκδόθηκαν αναρμοδίως και ότι ο λόγος αυτός εξετάζεται αυτεπαγγέλτως. Ανεξαρτήτως του ότι ο λόγος αυτός προβλήθηκε απαραδέκτως για πρώτη φορά κατά τη συζήτηση της υποθέσεως και στη συνέχεια με το ανωτέρω υπόμνημα, συνδεόμενος δε με πραγματικό το οποίο δεν είχε τεθεί υπόψη του Δικαστηρίου δεν μπορεί να εξετασθεί αυτεπαγγέλτως, εν πάση περιπτώσει είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Και τούτο διότι, κατά την έννοια του άρθρου 7 παρ. 2 του ν. 3199/2003, σε περίπτωση αναθεωρήσεως σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής

ποταμών διαφορετικών υδατικών διαμερισμάτων που προβλέπουν μέτρα επηρεάζοντα τη διαχείριση των υδάτων σε περισσότερα από ένα από τα υδατικά αυτά διαμερίσματα, η αναθεώρηση εγκρίνεται από την Εθνική Επιτροπή Υδάτων. Συνεπώς, εφόσον στην προκειμένη περίπτωση τα αρχικά σχέδια διαχείρισης των λεκανών απορροής των ποταμών του υδατικού διαμερίσματος της Δυτικής Στερεάς Ελλάδος και του υδατικού διαμερίσματος της Θεσσαλίας προέβλεπαν τη μεταφορά ποσότητας ύδατος από το ένα υδατικό διαμέρισμα στο άλλο (από τον Αχελώο ποταμό στον Πηνειό ποταμό), αρμοδίως εγκρίθηκε η αναθεώρηση των σχεδίων αυτών από την Εθνική Επιτροπή Υδάτων.

Προβάλλεται ότι τα αναθεωρημένα Σχέδια είναι ακυρωτέα, διότι σε αυτά προκρίνεται, χωρίς επιστημονική αξιολόγηση και τεκμηρίωση, η κατασκευή νέων έργων εντός του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, τα οποία υποκαθιστούν το αρχικώς επιλεγέν σενάριο μεταφοράς ποσότητας ύδατος 250 hm³ από τον Αχελώο στη λεκάνη απορροής του ποταμού Πηνειού. Κατά τους αιτούντες, η εξέταση κάθε πιθανής εναλλακτικής λύσης συνιστά υποχρέωση της Διοικήσεως κατά τη διαδικασία κατάστροφης των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών, πολλώ δε μάλλον όταν βασικές επιλογές των αρχικών Σχεδίων αντικαθίστανται από άλλο σενάριο. Εν τούτοις, κατά τους αιτούντες, κατόπιν σχετικών κατευθύνσεων της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων, απεκλείσθη εκ προοιμίου η εξέταση του αρχικώς επιλεγέντος σεναρίου μεταφοράς ύδατος, άνευ εμπεριστατωμένης επιστημονικής επεξεργασίας, με αποτέλεσμα οι Αναθεωρήσεις των Σχεδίων Διαχείρισης να συνιστούν, κατ' αυτούς, προϊόν πολιτικής αποφάσεως και όχι της προβλεπόμενης στο νόμο διαδικασίας.

Υπό τα δεδομένα της υπόθεσης, η συμπερίληψη, στα συμπληρωματικά μέτρα του Αναθεωρημένου Σχεδίου Διαχείρισης, νέων έργων εντός του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, τα οποία υποκαθιστούν το επίμαχο έργο μεταφοράς ύδατος, αφενός στοιχεί με τις προβλέψεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, σύμφωνα με τις διατάξεις της οποίας η διαχείριση των υδάτων πρέπει να γίνεται σε επίπεδο περιοχής λεκανών απορροής ποταμού, αφετέρου εγκρίθηκε κατόπιν τεχνικής - επιστημονικής αξιολόγησης, στην οποία ελήφθησαν υπόψη περιβαλλοντικά, κοινωνικά, αναπτυξιακά και οικονομικά κριτήρια και αφού προηγήθηκε δημόσια διαβούλευση με τους ενδιαφερομένους φορείς. Περαιτέρω, τα νέα έργα εντάσσονται σε μια δέσμη μέτρων που εξυπηρετούν τον τιθέμενο, με την 1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας, στρατηγικό στόχο μείωσης του υδατικού ελλείμματος στο εν λόγω Υδατικό Διαμέρισμα. Συνεπώς, ο περί του αντιθέτου λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, κατά το μέρος δε που με αυτόν αμφισβητείται η ουσιαστική εκτίμησή της Διοικήσεως ως προς τις επιπτώσεις των έργων στο περιβάλλον ή η σκοπιμότητα των ρυθμίσεων του Σχεδίου, ο λόγος προβάλλεται απαραδέκτως.

Προβάλλεται ότι τα αναθεωρημένα Σχέδια είναι ακυρωτέα, καθώς ουδόλως εξετάστηκαν σε αυτά οι δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις που θα προκαλέσει η εγκατάλειψη του σχεδίου μεταφοράς ύδατος από τον Αχελώο και η κατασκευή πέντε νέων φραγμάτων και άλλων μικρότερων έργων ταμίευσης στις πεδινές εκτάσεις της ΛΑΠ Πηνειού. Κατά τους αιτούντες, η περιβαλλοντική επιβάρυνση θα προστεθεί στην ήδη υφιστάμενη επιβάρυνση που έχει επιφέρει η ολοκλήρωση σε μεγάλο βαθμό των έργων μεταφοράς ύδατος από τον Αχελώο στον Πηνειό, όπως π.χ. το φράγμα της Συκιάς που έχει εκτελεστεί σε ποσοστό 65% και η Σήραγγα Πευκοφύτου που έχει εκτελεστεί σε ποσοστό 85%. Συναφώς, προβάλλεται ότι η ολοκλήρωση των ως άνω έργων του αρχικού Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών θα απαιτήσει κόστος υποπολλαπλάσιο σε σχέση με το προβλεπόμενο στην 897/2017 προσβαλλόμενη απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων κόστος κατασκευής των πέντε νέων φραγμάτων και των πρόσθετων έργων ταμίευσης.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν προκύπτει ότι το τελικώς επιλεγέν σενάριο προκαλεί μεγαλύτερη βλάβη στο περιβάλλον σε σχέση με άλλες λύσεις, αφ' ης στιγμής δε εγκαταλείφθηκε το σχέδιο μεταφοράς ύδατος, τυχόν ημιτελή έργα βάσει του σχεδίου αυτού δεν δύναται να επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις στα υδατικά συστήματα της ΛΑΠ Πηνειού, ώστε να τίθεται ζήτημα αξιολόγησης των σωρευτικών επιπτώσεων στο περιβάλλον από τις οικείες ΣΜΠΕ και τα προσβαλλόμενα Σχέδια Διαχείρισης. Άλλωστε, κατά τα περαιτέρω στάδια αδειοδότησης των προγραμματιζόμενων έργων, θα εξεταστούν οι εν γένει επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και θα προσδιοριστούν τα ληπτέα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος, εφόσον όλα τα δεδομένα, δηλαδή τόσο τα δεδομένα του έργων όσο και τα περιβαλλοντικά δεδομένα, παραμένουν αμετάβλητα σε σχέση με εκείνα που έλαβε υπόψη της Αρχή εκπόνησης του Σχεδίου Διαχείρισης. Κατ' ακολουθίαν, ο περί του αντιθέτου λόγος ακυρώσεως, πέραν του ότι προβάλλεται αναποδείκτως, τόσο ως προς την πραγματική του βάση (δηλαδή ως προς την ολοκλήρωση κατασκευής έργων μεταφοράς ύδατος σε μεγάλο βαθμό), όσο και ως προς τον ειδικότερο προσδιορισμό των δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τα έργα αυτά, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Εξάλλου, ο ειδικότερος ισχυρισμός των αιτούντων σε σχέση με το κόστος των έργων, είναι απορριπτέος προεχόντως ως αναπόδεικτος, εφόσον δεν έχουν προσκομισθεί στοιχεία προς απόδειξή του.

* Συναφείς οι ΣΤΕ:

i) 2229/2020

Με την απόφαση ΣΤΕ 7μ 2229/2020 κηρύχθηκε καταργημένη η δίκη επί αιτήσεως ακυρώσεως κατά των από 2014 Σχεδίων Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας, διότι ήδη, μετά την άσκηση της αιτήσεως ακυρώσεως, οι από 2014 πράξεις αυτές σε σχέση με το εκεί αρχικώς επιλεγέν σενάριο, το οποίο περιελάμβανε και το επίμαχο μέτρο

μεταφοράς ποσότητας ύδατος από τον Αχελώο στη Λεκάνη Απορροής του Ποταμού Πηνειού, έχουν αντικατασταθεί κατά τούτο από τα από 2017 αναθεωρημένα Σχέδια Διαχείριση των Λεκανών Απορροής των Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας.

ii) 2230/2020

Με την απόφαση ΣτΕ 7μ 2230/2020 έγινε δεκτή η αίτηση και ακυρώθηκε η υπ' αριθ. 34701/4.8.2017 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας περί εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων του έργου «Υδροηλεκτρικό Έργο (ΥΗΕ) Μεσοχώρας, στον ποταμό Αχελώο, Περιφερειακής Ενότητας Τρικάλων» της εταιρείας ΔΕΗ Α.Ε.. Και τούτο, διότι, μετά την έκδοση α) των από 2017 (δημοσίευση σε φ. ΕτΚ την 29.12.2017) αναθεωρήσεων των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Στερεάς Ελλάδος και Θεσσαλίας, στα οποία δεν προβλέπονται πλέον τα συγκεκριμένα έργα μεταφοράς ποσότητας ύδατος από τον Αχελώο στον Πηνειό, και β) της από 11.10.2019 απόφασης του Υπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με την οποία αναθεωρήθηκε το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο της Περιφέρειας Θεσσαλίας και στην οποία δεν γίνεται μνεία για μεταφορά στη λεκάνη απορροής του ποταμού Πηνειού ύδατος από τον Αχελώο ποταμό, όπως αυτή προβλεπόταν αρχικώς, η προσβαλλόμενη απόφαση απώλεσε, επιγενομένως, το νόμιμο έρεισμά της.

Πρόεδρος: Αθ. Ράντος

Εισηγητής: Π. Ευστρατίου

Το πλήρες κείμενο της απόφασης θα αναρτηθεί αμέσως μετά την καθαρογραφή του από το Δικαστήριο.